

Rehberlerin Sigortalılık ve Vergi Durumu

Acentada Bordrolu Olarak Çalışan Rehberler

Bu durumda olan rehberler; sigortalı ve aylık maaş alarak çalışmaktadır. Çalışma koşulları İş Kanunu hükümlerine bağlıdır. Bunların, başka acentalara da rehberlik hizmeti sunabilmesi, bir başka deyişle serbest olarak rehberlik yapabilmesi için bir başka acentaya, bordrolu olarak çalıştıkları acenta tarafından bir sözleşme ile "kiralınması" gerekmektedir. Bu durumdaki rehberlerin sigorta primleri işveren tarafından ödendiği için rehberler SSK'lıdır (4/A).

Gelir Vergisi Mükellefi Rehberler

Bazı rehberler, hem rehberlik faaliyetlerinden, hem diğer ek faaliyetlerinden elde ettikleri gelirler için gelir vergisi mükellefiyeti tesis ettirmekte, yani doğrudan vergi mükellefi olmaktadır. Bunun yanında bazı seyahat acentaları, yoğun çalıştıkları rehberlerden fatura düzenlemesini talep veya tercih edebilmektedir. Bu durumda olan rehberler; fatura düzenleyerek ve Bakanlıkça belirlenen taban ücretten az olmamak kaydıyla ücretlerinin üstüne KDV ilave ederek fatura tanzim etmektedir. Bu durumda olan rehberler, sigorta primlerini kendileri ödemektedir, bir başka deyişle Bağ-Kur'ludur (4/B). Bu primin en düşük tutarı, 2019 yılı için aylık 754.61 TL'dir.

Serbest Meslek Erbabı Rehberler

Mesleki faaliyetini düzenli olarak sürdüren bazı rehberler, bazı acentaların talebine ve tercihinin istinaden katma değer vergisi yönünden vergi mükellefiyeti tesis ettirip, "serbest meslek erbabı" statüsünde olmaktadır. Bunların rehberlik hizmetlerinden elde ettikleri kazanç "serbest meslek kazancı"dır. Bu durumda olan rehberler, rehberlik ücretlerinin tahsilatı için Bakanlıkça belirlenen taban ücretten az olmamak üzere ücretlerinin üstüne KDV ve stopaj ilave ederek serbest meslek makbuzu düzenlemektedir. Bu rehberler kayıt defteri tutmakla yükümlüdür. Bu durumda olan rehberler, Bağ-Kur'ludur (4/B).

Kendi adına vergi mükellefiyeti bulunan, yani serbest meslek makbuzu, fatura vb. düzenleyen rehberlerin de aynı zamanda bir başka yerde bordrolu çalışması mümkündür. Bu durumda bordrolu çalıştıran kurumun SGK (4/A) primi yatırma zorunluluğu bulunurken, rehberin Bağ-Kur tabir edilen 4/B yükümlülüğü ortadan kalkar.

Gelir Vergisinden Muafiyet

Rehberler; Vergi Usul Kanununa göre; aşağıdaki koşullardan en az ikisini yerine getirdiklerinde gelir vergisi mükellefi olmak zorundadır. Bir başka deyişle, koşullardan sadece birisini yerine getirenler gelir vergisinden muafır, en az ikisini taşıyanlar ise muaf değildir. Tüm rehberler için Odaya üyelik (mesleki teşekküle kayıt) zorunluluğu bulunduğundan, bu koşul zaten herkeste mevcut durumdadır.

İlgili koşullar:

- 1- Muayenehane, yazıhane, atelye gibi özel iş yerleri açmak;
2. Çalışılan yere tabela, levha gibi mesleki faaliyette bulunulduğunu ifade eden alametleri asmak;
3. Her ne şekilde olursa olsun devamlı olarak mesleki faaliyette bulunduğunu gösteren ilanlar yapmak;
4. Serbest olarak mesleki faaliyette bulunmak üzere mesleki teşekküllere kaydolunmak. (Mesleki teşekküllere kaydolunanlardan görevleri veya durumları icabı bilfiil mesleki faaliyette bulunmayacak olanlar bildirmelerinde bu ciheti de açıklarlar.)

Emekli Rehberler (SSK, Bağ-Kur veya Emekli Sandığı emeklisi rehberler)

Bu rehberler de bordrolu çalışabilir veya gelir vergisi mükellefiyeti tesis ettirebilirler. Yukarıdaki koşullar, sigorta emeklisi rehberler için de geçerlidir.

İLGİLİ MEVZUATTAKİ AÇIKLAMALAR:

Rehberlerin Vergi ve Sigortalılık Durumları

Rehberlerin Vergi Durumu

6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu'nda rehberlerin, rehberlik kazançlarının vergilendirilmesi ile ilgili yeni bir hüküm bulunmamaktadır. Seyahat acentelerince istihdam

edilen rehberlerin elde ettiği gelirlerin vergilendirilmesi ve seyahat acenteleri tarafından belgelendirilmesine ilişkin olarak açıklamalar, rehberlik faaliyeti gösteren kişinin ücretli ve devamlı olarak bir işverene bağlı çalışıp çalışmaması ve rehberlik faaliyetini devamlı veya arızı olarak yapması durumuna göre aşağıdaki bölümlerde yeniden açıklanmaktadır.

Rehberlere Yapılan demelerin cret Olarak Değerlendirilmesi

Gelir Vergisi Kanununun 61. maddesinde, işverene tabi ve muayyen bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı olarak verilen para ve ayınlarla sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatler de ücret olarak tanımlanmıştır. Gelir Vergisi uygulamasında, bir ödemenin ücret olup, olmadığının bu tanımlarda yer alan unsurlardan hareketle belirlenmesi gerekir.

Bu unsurlar iki başlıkta toplanabilir:

1. Hizmet erbabının işverene tabi olarak çalışmasıdır. İşveren hizmet erbabını işe alan, emir ve talimatları dahilinde çalıştıran kimsedir.

2. Hizmet erbabının belli bir işyerine bağlı olarak çalışmasıdır. Bu durumda bir işyerine bağlı ve işverene tabi olarak çalışan rehberlerin kazançları “cret” olarak değerlendirilip, diğer ücret gelir elde eden çalışanlar gibi işveren tarafından yapılacak ödemelerden gelir vergisi tevkifatı ile sosyal sigorta primleri kesintisi yapıldıktan sonra ödemelerin yapılması gerekecektir.

Rehberlere Yapılan demelerin Serbest Meslek Kazancı Olarak Değerlendirilmesi

Gelir Vergisi Kanunu'nun 65. maddesinde, "Serbest meslek faaliyeti; sermayeden ziyade şahsi mesaiye, ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari mahiyette olmayan işlerin işverene tabi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılması" olarak tanımlanmış; Kanunun 66. maddesinde, "Serbest meslek faaliyetin mutad meslek halinde ifa edenler, serbest meslek erbabıdır. Serbest meslek faaliyetinin yanında meslekten başka bir iş veya görev ile devamlı olarak uğraşılması bu vasfı değeritirmez." hükmü yer almıştır.

Vergi Usul Kanununun 155. maddesinde ise "Serbest Meslek Erbabında İŒe BaŒlamanın Belirtileri" dört bent halinde aıklanmıŒtır:

1. Muayenehane, yazıhane, atelye gibi özel iŒ yerleri açmak,
2. alıŒılan yere tabela, levha gibi mesleki faaliyette bulunulduğunu ifade eden alametleri asmak,
3. Her ne Œekilde olursa olsun devamlı olarak mesleki faaliyette bulunduğu gösteren ilanlar yapmak,
4. Serbest olarak mesleki faaliyette bulunmak üzere mesleki teŒekkllere kaydolunmak.

Gelir Vergisi Kanununun 66/5 maddesine göre belirtilen Œartlardan en az ikisini taŒıyan ebe, sünnetçi, sağlık memuru, arzuhalci, rehber gibi mesleki faaliyette bulunanlar serbest meslek erbabı sayılmakta; Œartlardan en az ikisini taŒımayanlar ile köylerde veya son nüfus sayımında göre belediye içi nüfusu 5000'i aŒmayan yerlerde faaliyette bulunanların bu faaliyetlerine iliŒkin kazançları gelir vergisinden muaf kabul edilmektedir.

Rehberler, Gelir Vergisi Kanunu uygulamasında serbest meslek erbabı olarak kabul edilmekte; yukarıda açıklanan muaflık Œartlarını taŒıyanlar gelir vergisinden muaf tutulmakta, muaflık Œartlarını taŒımayanların ise gerçek usulde gelir vergisi mükellefi olmaları gerekmektedir.

Ancak vergiden muaf olanlar da dahil olmak üzere rehberlere yapılan ödemelerden Gelir Vergisi Kanununun 94/2-b maddesine göre, 2003/6577 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca %20 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılması gerekmektedir.

Rehberlerin serbest meslek erbabı olarak gerçek usulde vergilendirilmeleri halinde Katma Değer Vergisi mükellefiyeti doğmakta ve hizmet verdiği kişi veya kuruluşlardan Katma Değer Vergisi tahakkuk ettirmesi gerekmektedir.

Rehberlik faaliyetini arızı olarak yapanların defter tutma, katma değer vergisi, geçici vergi mükellefiyetleri ve belge düzenleme zorunluluğu bulunmamaktadır. Ancak, rehberlerin bu hizmetleri karşılığında kendilerine yapılan ödemelerden gerekli tevkifat yapıldıktan sonraki kısım rehberine ödenecek ve bu demeler neticesinde Vergi Usul Kanununa göre Gider Pusulası (Rehberin adı soyadı, T.C. Kimlik Numarası, adresi ve imzasını taşıması gerekir) düzenlemek suretiyle işletme tarafından yapılmış gider tevsik edilmiş olacaktır. Rehberin, imzaladığı gider pusulasının bir nüshasını alması, muhafaza etmesi gerekmektedir.

Rehberlerin Sigortalılık Durumu

6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu'nda rehberlerin sigortalılığı ile ilgili yeni bir hüküm bulunmamaktadır. Rehberler; seyahat acentalarıyla iş kanunları çerçevesinde bordrolu olarak çalışabilir veya 4/B (Bağ-Kur) kapsamında sigorta primlerini kendileri ödeyebilirler.